

РОЗДІЛ VII

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК 372.881.111.1

Бурлаченко Н. В.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуті перспективи та виявлені проблеми використання мультимедійних технологій в освіті загалом і під час вивчення іноземної мови зокрема. Здійснено аналіз досвіду вітчизняних і закордонних науковців щодо використання мультимедійних презентацій у навчанні іноземної мови. Охарактеризовано напрями та можливості використання мультимедіа під час викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах України.

Ключові слова: мультимедіа, мультимедійні презентації, PowerPoint, Flash-анімація, аудіо- та відеонаочність.

Бурлаченко Н. В. Использование мультимедийных презентаций в процессе изучения иностранного языка. – Статья. В статье рассмотрены перспективы и выявлены проблемы использования мультимедийных технологий в образовании в целом и при изучении иностранного языка в частности. Проведен анализ опыта отечественных и зарубежных ученых по использованию мультимедийных презентаций в обучении иностранному языку. Охарактеризованы направления и возможности использования мультимедиа в преподавании иностранного языка в высших учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: мультимедиа, мультимедийные презентации, PowerPoint, Flash-анимация, аудио- и видеонаглядность.

Burlachenko N. V. Using multimedia presentations during learning a foreign language. – Article.

The article describes the prospects and problems identified use of multimedia technology in education in general and in the study of foreign languages in particular. The analysis of the experience of domestic and foreign scholars on the use of multimedia presentations in learning a foreign language. Characterized trends and possibilities of using multimedia in teaching foreign languages in higher educational institutions of Ukraine.

Key words: multimedia, multimedia presentations, PowerPoint, Flash animation, audio and video clarity.

У наші дні прискорення науково-технічного прогресу, коли володіння потрібною інформацією стає одним із головних інструментів у будь-якій сфері людської діяльності, є найважливішим завданням. Воно полягає в тому, щоб навчити молоде покоління жити у світі техніки й інформації. Володіння інформаційно-комунікаційними технологіями дає можливість удосконалити мовну компетенцію й міжкультурну комунікацію. Використання інформаційних технологій у поєднанні зі знаннями й уміннями в галузі іноземних мов дозволить студентам отримати уявлення про реальність сучасної економічної й соціальної ситуації в нашій країні й світі, сприятиме успішній соціальній адаптації. Усе це потребує наукового обґрунтування та вирішення, що й обумовило актуальність статті.

Нині проблемам упровадження й ефективного застосування мультимедійних технологій в освіті присвячено немало теоретичних і експериментальних праць вітчизняних і закордонних науковців. Так, питання розроблення загальних теорій використання мультимедіа в освіті розглядали В. Агєєв, В. Безпалько, А. Васюра, А. Єршов, П. Жданович, К. Кастро, Г. Кедрович, К. Колін, Р. Осипа, Н. Роберт, С. Свириденко. Педагогічні й методичні аспекти використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови висвітлено в наукових працях таких авторів, як Ю. Галон,

В. Ляудіс, Е. Носенко, О. Палий, О. Суховірський, В. Шакоцько, О. Шиман, М. Collins, А. Thompson та ін. Аналіз наукової літератури засвідчив, що для використання мультимедіа на занятті необхідно мати безпосередній доступ до комп'ютера та проектора, програмне забезпечення для створення презентацій, раціональні технології навчання іноземної мови із застосуванням сучасних інформаційних засобів, відповідний рівень володіння комп'ютером, навчальними програмами.

Актуальність і недостатня вивченість окресленої проблеми визначили основний напрям нашого дослідження: комплексне вирішення питань, спрямованих на доцільність використання мультимедійних презентацій під час процесу вивчення іноземної мови. Можливість використання мультимедіа як дієвого засобу підвищення якості навчання під час процесу вивчення іноземної мови є **метою** нашого дослідження. Для досягнення поставленої мети було вирішено такі **завдання**: необхідність доступу до новітніх засобів навчання й технологій навчання; перспективність використання мультимедійних презентацій у навчально-виховному процесі; оптимальне поєднання методів і засобів навчання.

Звичайно, вплив інформаційної революції на освіту дуже значний, і використання комп'ютера розкриває широкі можливості, сприяючи формуванню інформаційної грамотності особистості,

підвищуючи ефективність навчально-виховного процесу і якість професійної підготовки студентів. Однією з важливих програм є PowerPoint, за допомогою якої викладачем і студентами створюються мультимедійні презентації, що забезпечують інформаційну підтримку в підготовці та проведенні занять з іноземної мови.

Мультимедійна презентація – це якісно новий підхід до вивчення іноземної мови. Для підготовки такої презентації студент повинен проводити науково-дослідницьку роботу, використовувати велику кількість джерел інформації, що дозволяє уникнути шаблонів і перетворити кожну роботу на продукт індивідуальної творчості. Під час підготовки презентації створюються умови для розвитку мотивації до вивчення іноземної мови, розширюються фонові знання студента, його кругозір і інформативність, також розвиваються інтелектуальні функції: аналіз, синтез, абстрагування, порівняння, узагальнення, формується логіка мислення. Мультимедійна презентація – це допоміжний матеріал, в основу якого покладене монологічне мовлення та реалізація комунікативної функції мови.

Таким чином, зазначимо, що мультимедійні презентації відносимо до ефективного способу розвитку й удосконалення монологічного висловлювання, позаяк у процесі свого виступу студент має можливість використовувати ключові слова, схеми, картини, таблиці, які він самостійно розробив. Це дозволяє висловлюватися послідовно, розгорнуто, виразно, з достатньою швидкістю, без необґрунтованих пауз між фразами. Мультимедійна презентація є поєднанням комп'ютерної анімації, графіки, відео, музики та звукового ряду, які організовані в єдину систему. Як правило, мультимедійна презентація має сюжет, сценарій і структуру, організовану для зручного сприйняття інформації. Механізм презентації полягає в тому, що під час підготовки до неї відбувається тренування ефективного використання мовних засобів, а під час презентації автоматизуються процеси вищого рівня. Бажано до презентації провести підготовку мовного й інформаційного матеріалу, а також представити структуру презентації: вступ, головну частину з розвитком основних положень, логічно пов'язаних між собою [6, с. 624].

Захищаючи презентацію, студент навчається логічно правильно будувати свій виступ, тобто формувати вміння монологічного висловлювання. Це дозволяє йому навчитися формулювати закінчену думку, логічно мислити згідно з вимогами чинної програми.

Як інноваційний метод мультимедійні презентації можуть бути використані на «відкритих» і на поточних заняттях завдяки своїй простоті й доступності. Мультимедійні презентації відмінно себе зарекомендували на заняттях із практики

мовного спілкування – у студентів з'являється можливість стати учасниками діалогу культур, долучитися до духовного світу народу країни, що вивчається, дізнатися більше про його традиції й звичаї.

Використання презентації вважається цілком виправданим у процесі вивчення змістового модуля «Основи міжкультурної комунікації» й теми «Видатні хіміки та фізики». Ці теми містять об'ємний матеріал. Тому студентам пропонується спочатку самостійно вивчити їх, а потім утілити отримані знання у власноруч розробленій презентації. Тут студенти представляють проекти з обраної ними теми перед однокурсниками, супроводжуючи презентацію усною доповіддю на тему. Презентацію доповідач супроводжує контрольними питаннями з метою перевірки розуміння матеріалу. Так інформація добре засвоюється студентами в максимально стислі терміни. Це підтверджується й результатами тестування за цими темами, з питаннями якого успішно справляються студенти.

Переваги мультимедійних презентацій полягають у поєднанні різноманітної текстової, аудіо-та відеонаочності; можливості використання для презентації інтерактивної мультимедійної дошки, яка дозволяє більш наочно семантизувати новий лексичний, граматичний і навіть фонетичний матеріал, а також здійснювати підтримку під час навчання всіх видів мовленнєвої діяльності; можливості використовувати окремі слайди як роздатковий матеріал (таблиці, діаграми, графіки, схеми); в активізації уваги всієї групи; забезпеченні ефективності сприйняття й запам'ятовування нового навчального матеріалу; здійсненні контролю засвоєння нових знань і систематизації вивченого матеріалу; поєднанні класної та позакласної самостійної роботи студентів; економії навчального часу; формуванні комп'ютерної мультимедійної компетентності викладачів і студентів, розвитку їх творчих здібностей в організації навчальної роботи [3, с. 197].

На занятті з англійської мови в основному застосовуються навчальні презентації. Вони розрізняються за видами мовленнєвої діяльності (під час навчання читання, письму, говорінню чи аудіюванню), щодо аспектів мови (під час навчання лексики, граматики чи фонетики), за видами опор (змістова, смислова, вербальна, ілюстративна) [7]. Використання мультимедійних презентацій у навчальному процесі спрощує застосування різних видів мовних вправ: імітаційної, підстановчової, трансформаційної, репродуктивної.

Можна запропонувати такі способи використання презентації на занятті:

– мультимедійні презентації проєктуються на великий екран, студенти уважно спостерігають за ходом презентації. Така презентація може ви-

користуватися на будь-якому етапі заняття (для подання нового матеріалу, його закріплення);

– студенти бачать презентацію на екранах своїх комп'ютерів, показ супроводжується поясненням викладача (за допомогою монітора або великого екрану);

– студенти самостійно знайомляться з презентацією (у позаурочний час);

– вона є електронним роздатковим матеріалом (тестування, довідкові матеріали, повторення вивченого).

Для створення мультимедійних презентацій у навчальному процесі найчастіше використовують Microsoft Office PowerPoint. PowerPoint – найсучасніший на сьогодні спосіб представити інформацію в максимально ефективному вигляді, впливаючи одночасно й на органи зору, і на органи слуху. Додавання музики, закадрового тексту, шумових або візуальних ефектів у програмі PowerPoint допомагає привернути увагу аудиторії. Основною відмінністю презентації від інших способів подання інформації є її особлива насиченість змістом і інтерактивність, тобто здатність певним чином змінюватися й реагувати на дії користувача. Варіант презентації може бути розміщений в Інтернеті.

Використання мультимедійних систем може вдихнути нове життя у звичні форми навчання, сформувати позитивну мотивацію студентів до навчання іноземної мови. Роль педагога полягає в грамотному застосуванні ресурсів PowerPoint відповідно до навчального плану. Упровадження в практику викладання нових інформаційних технологій підвищує рівень професійної компетенції викладача іноземної мови [4, с. 100].

Широке використання ілюстративного матеріалу й Flash-анімації в презентаціях дозволяє викладачеві зручно й доступно вводити та відпрацьовувати нову лексику без перекладу на українську мову. Необхідно ретельно вибирати оптимальні шляхи введення нових лексичних одиниць. Етап представлення нового матеріалу починається з введення нових слів на окремому слайді й фонетичного відпрацювання лексичного матеріалу, який супроводжується звуковими файлами, що дозволяє здійснити багаторазове повторення складних лексичних одиниць за диктором. Такий спосіб уведення лексики дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожного студента – і тих, у кого слухова пам'ять розвинена більше, і тих, у кого більш розвинена зорова пам'ять.

Пояснення складних граматичних явищ перетворюється на захоплюючу подорож, яка гарантуватиме високий ступінь розуміння й засвоєння граматичних структур і форм. Наприклад, засвоєння ступенів порівняння прикметників відбувається ефективніше з опорою на пізнавальний інтерес студентів і їх прагнення до нового.

Презентації в PowerPoint доцільно застосовувати на етапі тренування вживання, наприклад, прийменників або артиклів, що підвищує рівень підготовки студентів і якість виконання тестів. Саме багаторазове програвання навчальної ситуації й інтерактивна наочність дозволяють реалізувати принцип міцності засвоєння знань. Застосування мультимедійних технологій сприяє ефективнішому засвоєнню навчального матеріалу, що призводить до уникнення помилок і економії часу на оволодіння матеріалом.

Ефективним методом запам'ятовування й відтворення навчальної інформації на практиці є online-тренажери з правопису та граматики англійської мови. Кожен слайд такого тренажера містить одне завдання з множинним вибором відповідей, одна з яких є правильною. При наведенні курсора миші на обраний варіант відповіді студент має можливість не тільки впевнитися в правильності свого вибору, а й отримати схематичне пояснення в разі неправильної відповіді. Постійне використання тренажера не тільки на занятті, але й удома дозволяє виробити в студентів навички правильного використання правил за порівняно невеликий відрізок часу [5, с. 4].

Перед створенням презентації на комп'ютері важливо з'ясувати призначення презентації, її тему, приблизну кількість слайдів; те, як представити інформацію найбільш раціонально; зміст слайдів; графічне оформлення кожного слайда.

Ми пропонуємо такі критерії оцінки презентації: розкриття теми; подання матеріалу (обґрунтованість поділу на слайди, включаючи частини презентації, зміст, представлення теми й один загальний слайд); наявність і обґрунтованість графічного оформлення (фотографій, схем, малюнків, діаграм); грамотність викладу; наявність цікавої додаткової інформації на тему проекту; посилання на джерела інформації (у т. ч. ресурси Інтернету).

В електронних презентаціях важлива роль відводиться формуванню базових навичок і вмій студентів розуміти сприйняту на слух іноземну мову. Аудіювання є потужним засобом вивчення англійської мови. Через аудіювання відбувається активне засвоєння граматичної будови мови, структури слів. У результаті постійного тренування такого виду мовленнєвої діяльності в студентів розвивається логічне мислення й здатність виконання таких складних розумових операцій, як аналіз, синтез, дедукція, індукція, порівняння, конкретизація та ін.

Вибір матеріалу для аудіювання обумовлений темою заняття й орієнтований на вікові особливості студентів і їх інтереси. Дуже важливо пропонувати тексти на аудіювання після певної роботи з лексикою й граматику, бо процес пізнання можливий лише на базі міцних лексичних і гра-

матичних навичок. Важливо привчати студентів слухати автентичні тексти з перших днів навчання англійської мови. Така форма аудіювання сприяє успішному формуванню розуміння мови на слух і формує в студентів комунікативну компетенцію [1, с. 75].

Відзначимо технічні переваги проведення аудіювання в режимі PowerPoint, який дозволяє викладачеві без зайвих витрат часу й сил здійснювати цей процес рівно стільки, скільки необхідно для розуміння. Крім того, викладач може не використовувати дошку під час презентації. Весь етап підготовки до прослуховування, а також матеріал для аудіювання організуються в одному слайді у вигляді керівних кнопок налаштування дії й додаткових ефектів анімації словосполучень зі звуковим супроводом. Представлений у вигляді електронних презентацій матеріал істотно розширює можливості звичайних підручників шляхом використання звукового й відеосупроводу, ефектів анімації. У ході роботи з комп'ютером у студентів задіюються слуховий і візуальний канали сприйняття, що дозволяє збільшити не тільки обсяг нової інформації, але й міцність її засвоєння [2, с. 38].

Отже, можна зробити такий висновок: технологія мультимедійних презентацій на заняттях з англійської мови модернізує освітній процес; розвиває індивідуальне навчання, оскільки студент під час підготовки має вибір способу засвоєння матеріалу; виховує самостійність і саморегуляцію; оптимізує часові витрати; розвиває комунікативну компетенцію.

До переваг використання мультимедіа відносимо: ефективні слухові, наочно-слухові, аудіо-, візуальні й аудіовізуальні засоби; допоміжний засіб учбово-пізнавальної діяльності студентів; засіб підвищення інтересу й бажання студентів вільно володіти англійською мовою; інтенсивне навчання іноземної мови; підвищення інтерактивної й комунікативної діяльності студентів. Застосування мультимедійних презентацій у вивченні іноземної мови, безсумнівно, має велике практичне значення, є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяє педагогу реалізувати свій творчий потенціал; допомагає здійсненню особистісно-орієнтованого підходу до навчання; сприяє розширенню кругозору й підвищенню культурного рівня; стимулює пошукову діяльність і сприяє розвитку творчих здібностей студентів. Позитивною у використанні мультимедійних презентацій є можливість за короткий час переробити великий за обсягом навчальний матеріал для отримання необхідної інформації. На наш погляд, упровадження мультимедійних технологій у навчальний процес і їх застосування на заняттях з англійської мови є ефективним засобом засвоєння інформації іноземною мовою й формує навички та вміння роботи з мультимедійними технологіями, які будуть необхідними в майбутній професійній діяльності студентів.

До перспектив подальших досліджень за темою роботи відносимо проведення семінарів викладачів іноземних мов з обміну досвідом використання мультимедійних презентацій у навчальному процесі.

Література

1. Білкова М. Інформаційні комп'ютерні технології на уроках англійської мови / М. Білкова // Англійська мова в школі. 2008. – № 3. – С. 73–75.
2. Беляєва Л. Презентація Power Point і її можливості при навчанні іноземних мов / Л. Беляєва, Н. Іванова // Іноз. мови в школі. – 2008. – № 4. – С. 36–40.
3. Бузина Д. Power Point на заняттях англійської мови: бути чи не бути? Полілог культур: один світ – різноманіття мов : [зб. науч. пр.] / Д. Бузина ; під ред. Т. Шульдешова; Ярослав. держ. ун-т. – Ярославль : Вид-во ЯрГУ, 2009. – С. 196–200.
4. Клевцова Н. Навчальний потенціал мультимедійних технологій у навчанні іноземних мов / Н. Клевцова // Інформаційні технології в процесі підготовки сучасного фахівця : міжвуз. зб. – Липецьк : Вид-во ЛГЛУ, 2001. – Вип. 4. – Т. 1. – С. 96–107.
5. Кремень В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства / В. Кремень // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах, 2006. – № 6. – С. 4.
6. Приходько Н. Можливості використання інформаційно-комп'ютерних технологій у формуванні іншомовної комунікативної компетенції / Н. Приходько // Лінгвокультурний дискурс у парадигмі професійної освіти : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. ; Київ, 5 берез. 2015 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т імені Вадима Гетьмана» ; редкол. : І. Колеснікова (голова) та ін. – Київ : КНЕУ, 2015. – С. 620–626.
7. Слобожанина Е. Мультимедийные презентации как средство освоения учениками информационно коммуникативной компетенции / Е. Слобожанина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wecom.ru/structure/?idstructure=441>.